

MARIJANU MANDIRU, PREDSTAVNIKU JŽ U PRAGU VRIJEME JE ZA IZMIRENJE RAČUNA

»Za vas je život bio cirkus u kome ste visoko držali kandžiju i u kome vam je, zajedno sa onima koji nas već dugo zabavljaju, bilo dopušteno sve«.

Trčak optimizma u ovu našu tmurnu perspektivu unose tendencije otvorenog obračuna ličnosti sa naše klimave političke pozornice. Zato sam odlučio obratiti Vam se ovim pismom, iako Vi ozbiljno niste bili ni na pozornici niti u pozorištu. Za Vas je ustvari život bio cirkus u kome ste visoko držali kandžiju i u kome Vam je, zajedno sa onima koji nas već dugo zabavljaju, bilo dopušteno sve. Hoću da Vas podsjetim na neke Vaše cirkusarije, iskreno se nadajući da će doći vrijeme za izmirenje računa. Mnogo je vas, dragi moj, koji ste se zaboravili.

I Vi ste jedan od onih koji je pokupio prihode sa cirkuskih predstava pa sada u zavjetnici zlatnog Praga zbrajate devizni i drugi saldo. Statisti i publika iz vašeg cirkusa prave nered u redovima za crni hljeb, strepe od onog sutra, voze nesigurne vozove u »sigurnu« budućnost i sve češće vas spominju, ružno. Jer Vi ste izdanak ovog našeg podneblja i osim osude istorije i očigod primjera kako se odnosi među ljudima loše uspostavljaju, ne zaslužujete ništa više. Svi ste vi ustvari krivci što jedna humana ideologija i vizija društva doživljava svoj krah. Vi ste okaljali samoupravljanje kao ideju i marksizam kao nauku.

Osam godina ste proveli na dužnosti predsjednika PO RO za vuču vozova i održavanje šinskih vozila Sarajevo. Sve vrijeme ste bez ikakvog ugovora stanovali u hotelu i prema danas važećim cijenama (21. 12. 1988) koštali ovaj kolektiv preko 12 milijardi starih dinara. Prilagodili ste i pravilnike svojoj personi pa ste primili naknadu za odvojeni život i zaradili još, prema današnjim cijenama, blizu dvije milijarde dinara. Danas ovih, Vama prilagođenih odredaba o odvojenom životu u našim pravilnicima nema. Ne znam koliko ste za tih osam godina zaradili kojekakvim honorarima koji su ponekad bili bez izvršenog rada, ali znam da je bilo sumnjivih ugovora sa drugim organizacijama o nekim uslugama koje smo plaćali, a nikad nisu izvršene. Sjetite se, recimo, projekta kineziologija.

U Doboju imate dobru kuću za koju ste koristili stambeni kredit, a u okolini vikendicu. Stan u Sarajevu niste htjeli, sami ste tako govorili. Imali ste svoju računicu, jer biste u tom slučaju izgubili odvojeni život, a stan, bogami, treba plaćati, čistiti. U hotelu niste imali tih problema. Naprotiv, bio je to primamljiv život. A društveni stan u Sarajevu ste uzeli onda kad ste već promijenili mjesto boravka.

Dolaskom u Sarajevo sa sobom ste iz Doboja doveli i vozača. Svakog petka ili ranije vozio Vas je pored pruge kući.

Sitnice su i Vaša putovanja u inostranstvo. Evropu ste prokrstarili: Portugal, Italija, Njemačka, SSSR, Austrija, Engleska, Poljska.

Mađarska. Oprostite ako sam nešto zaboravio. A Vaša se bivša OO SK svesrdno trudila da naknadno opravda sve Vaše rabote pa je i javnost dezinformisala o vašim putovanjima vani.

A Mađarska je posebna priča. Od njih je željeznica kupila 25 elektromotornih vozova i pošto sa ovim našim narodom niste uspjeli da organizujete održavanje, Vi ste tri garniture velikodušno ustupili na održavanje i opravku u Mađarsku. U ugovor je ušla i naša obaveza da im obezbijedimo sve rezervne dijelove. Naši radnici su dotle uz malo rada primali malu platu i nije im pružena prilika da zarade. Oni to, po Vama, niti umiju niti im treba. Novac ionako kvari ljude. Opravka ta tri voza koštala je oko 800 »stojadina«, a Vi i grupa Vaših saradnika solidno ste upoznali Budimpeštu. Zdrav razum teško može opravdati ovakve poslovne poteze pogotovo kad mobilno stanje ovih vozova nije poboljšano. Naprotiv. Od 24 garniture i danas je ispravnih šest ili sedam komada. Ponekad rade samo tri. Sve su to indikatori koje je trebalo da upišete u Vašu biografiju. I sve su to morali znati (ili znali) oni koji Vas poslaše u Prag. Vjerovatno su Vas izabrali kao uistinu reprezentativnog predstavnika naše kompletne društvene stvarnosti.

Poslovni rezultat ŽTO se, recimo, godinama frizirao. Radnicima nikad nije rečeno da poslujemo negativno. Uvijek smo bili na »pozitivnoj nuli« ili iznad nje, a Vi ste jedan od protagonista takve politike kojom ste vještački čuvali socijalni mir i svoje položaje. Ako je to rađeno u dogovoru sa republikom, onda slika reprezentativnosti postaje jasnija.

Poslije osam godina stanovanja u hotelu na društveni račun i odlaska u Prag, Vi ste u Sarajevu dobili stan. Nimalo niste zastajali za našim »moralno posrnutim funkcionerima«, pa kad na pomolu bijaše Vaš put u predstavništvo JŽ stigle su dvije odluke, jedna od OOUR-a za vuču vozova Doboja i druga od Radne zajednice RO za VV Sarajevo da Vam se u Sarajevu kupi stan.

Nalaz Samoupravne radničke kontrole, februara 1988. godine, potvrdi da se radilo na nesamoupravan način, da su odluke »donijete, neovisno jedna od druge, i bez ijedne zajedničke dodirne tačke« kao i to da »donijeta odluka RS Radne zajednice o kupovini stana nije u skladu sa vodenim zapisnikom na sjednici RS.« Ovo se desilo tri mjeseca nakon Vašeg odlaska u Prag, a prije toga ste koristeći položaj i manipulišući u sve to uvukli znatan broj »odgovornih« rukovodilaca. Vašim režiranjem većina njih se solidno skućila, a neki na način neprimjeren našim proklamovanim normama i moralu. Činili ste to samo sebe radi i zato da u podijeljenoj odgovornosti niko ne odgovara.

Za Vaš stan u Sarajevu prvo je OOUR VV Doboja uplatio 1,3 stare milijarde, pa je onda avgusta 87. RZ RO Sarajevo na ime istog stana uplatila pola stare milijarde. Telefonska veza Sarajevo – Prag dobro je funkcionisala i Vi ste otud nastavili režirati događaje. U međuvremenu je stigla i posljednja rata za stan. Trebalo je uplatiti još 1,8 starih milijardi. Stan je bio useljiv i nastupilo je prividno zatišje. Onda ste se krajem marta pojavili Vi lično u vrijeme kad nam je februaraska plata kasnila više od dvadesetak dana. Vaš stan je, dakle, koštao 3,6 milijardi, danas je to četiri puta više.

Jednima ste toga marta pričali da ste tu zbog nekih kadrovskih promjena u ŽTO. Sve je moguće i nema sumnje da ste kadrovskoj politici u ovom kolektivu dali svoj pečat. Ja lično mislim da ste, što se Vaših kadrovskih rješenja tiče, u nekoliko navrata učinili svojevrsnu diverziju. Da, baš tako.

Vaše stavove formulisali ste riječima: »Ko mi se suprotstavi, neću ga skloniti nego slomiti«.

Kada se decembra '87. na partijskom sastanku saznalo za način na koji je izvršena uplata za Vaš stan, javno sam to nazvao kriminalom. U taj kontekst sam doveo i druge malverzacije kao i to da je jedan od naših direktora u to vrijeme bio pod istragom. Govorio sam o radnicima koji odrade radni vijek bez riješenog stambenog pitanja, o činjenici da je među našim radnicima oko 18 odsto podstanara i da su značajan broj među njima radnici izvršne službe. Pisao sam OK SK, CKBiH i SUP-u. Ali, oni su se, izgleda, više bavili dobom nego poslovima zbog kojih su tamo.

Pravi razlog Vašeg martovskog dolaska nije bilo ni savjetovanje ni kadrovske promjene. Trebalo je naći negdje 1,8 milijardi, izvršiti uplatu, uzeti ključeve stana, naći podstanara i ponovo ići u Prag. Trebalo je još jednom pokazati moć. U uskim krugovima se govorilo o mogućoj »pozajmici« od »Rade Končara« koji popravljaju naše lokomotive. Ta mogućnost je otpala isto kao što je propalo obećanje direktora ŽTO »Komerc« jer je Vaš zahtjev radnički savjet ovog kolektiva odbio. A onda, 31. marta '88. rano ujutro hitno je sazvan Radnički savjet Radne zajednice RO za vuču vozova Sarajevo i velikodušno, bez diskusije donijeta je odluka da Vam se za stan uplati još 1,8 milijardi.

A baš na osnovu mišljenja i preporuke pravobranioca OOUR za vuču vozova Doboja je poništio svoje ranije odluke i rješenje o dodjeli stana Vama. Nije jasno na osnovu čega Vi sada imate ugovor o korišćenju tog stana, na osnovu čega ga onda izdajete? Na osnovu čega je jedan od Vaših kolega na delegatsko pitanje »Šta je sa aferom Mandir« na sjednici radničkog savjeta odgovorio »da takve afele nije objektivno ni bilo, da je isforsirana u jednom dnevnom listu, a da su društveno-političke organizacije RO za vuču vozova potpuno završile aktivnost na ovom slučaju.« Nije li to neki novi slučaj u vezi sa slučajem Mandir?

Informisani ste, druže Mandir, kako se kod nas u zemlji ponovo reafirmise akcija »imaš kuću vrati stan«. Znam da Vama i masi sličnih Vama ne ide u prilog ova ponekad stidljiva akcija, ali će polako doći na red. Informisani ste kako se teško ruše neumska i druga bezumlja na ovom našem jugoslovenskom prostoru, ali se ipak ruše. I ne samo da će se za zloupotrebe odgovarati, nego će sve to od društva otuđeno morati ponovo biti društveno. Budite u to sigurni, jer ovom društvu nema koraka naprijed dok ne raščisti sa svim svojim bezumljima i njihovim nosiocima. Zato sam ovo i zabilježio, da se ne zaboravi jer »oni koji ne mogu pamtit istoriju osuđeni su da je ponavljaju.«

Dragojo Blagojević,
P. Toljatića 124, SARAJEVO